

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

צו עיקול על נכסי חברה בפירוק בגלל תביעה של שותפות

תיק ממונות מס' 1297-סח

(מהד' כב אלול)

נושא הדיון

א' תובע להטיל צו עיקול כנגד חברת ב' הנמצאת בפירוק חוקי, בגלל תביעות כספיות שיש לו על החברה. לטענתו נכנס כשותף לרווחי החברה ע"י אחד השותפים, ולמרות שחווה השותפות לא נחתם ע"י כל השותפים בחברה, מ"מ החברה אישרה את השותפות ע"י התנהגות בכמה וכמה אופנים: 1. הוזמן להשתתף בישיבות החברה, ואף פעם לא אמרו לו "מה אתה עושה פה". 2. לא קבל שכ"ט על פעולותיו למען החברה. 3. חווה השותפות דווח למס שבח ולחברה. 4. הציגו אותו בעיריה ובמס שבח כ"איש שלנו". 5. בהסכם הפיצוי לאחד השותפים נזכר שהפיצוי הוא לאותו שותף "ולשותפיו", כשהכוונה לא'.

א' תובע להטיל צו עיקול על נכסי החברה עד לבירור תביעותיו בד"ת. בית הדין נענה לבקשה בהתאם לכללי צוי העיקול והמניעה הנהוגים בבית הדין עד לדיון בין שני הצדדים.

לדיון הופיע ג', ממפרקי חברת ב', וכן ד' מבעלי המניות של החברה. לג' לא היה יפוי כח מאת כל מפרקי החברה, וגם ד' לא הציג יפוי כח מאת כל בעלי המניות. ג' הודיע שאינו מוכן לחתום על שטר בוררות של בית הדין, ואם יהיה צורך בדיון הוא מעונין לדון בבי"ד שבראשות הרב סילמן, ומצידו, שיתבע אותו בביהמ"ש, שם יצטרך להפקיד ערבות גבוהה ויצטרך לבסס את תביעתו במסמכים וראיות, "ולא כמו בבית הדין".

ג' הביע פליאה על בית הדין שהוציא צו עיקול גורף על כל נכסי החברה, כאשר חובו - גם לפי טענותיו - קטן בהרבה, בכפיה, במעמד צד אחד, מבלי שהתובע הביא ראיה על הסכם שותפות בינו לבין החברה, ולמרות שאין חשש הברחה, שהרי בעלי המניות הם אנשים אמידים. טוען ג' שההסכם של א' הוא עם אחד השותפים לשעבר ולא עם החברה, והחברה לא ידעה מההסכם הזה, וע"כ תביעתו צריכה להיות כלפי מי שמכר לו מחלקו ולא כלפי החברה, ובכל מקרה כיון שמדובר בחברה בפירוק, הרי שלפי החוק תחילה עליו להגיש את תביעותיו למפרקים, ורק אם ידחו את תביעותיו עליו לתבוע בבי"ד או בביהמ"ש. הוא טוען שלא היה לחברה הסכם של

שותפות "בהתנהגות" עם א', וא' הופיע בישיבות החברה כעו"ד של אחד השותפים, ולא כשותף.

א' טוען שהחברה כן ידעה על הסכם השותפות שלו עם אותו שותף, שהרי אותו הסכם נשלח לחברה כמו גם למס שבח, וגם בהסכם הפיצוי שנתנה החברה לאותו שותף הזכירה שהפיצוי הוא גם "לשותפיו", כשהכוונה לא'.

ד' טוען שכאחד מבעלי המניות בחברה שבפירוק, נפגע מצו העיקול של בית הדין בכך שלא יכל לקבל דיבדנדים של החברה שהיו אמורים להתחלק בימים אלו לבעלי המניות.

השאלות לדין

- א. כללי צוי המניעה והעיקול הנהוגים בבית הדין.
- ב. שותף שמכר חלק מחלקו לאחר בלא ידיעת שאר השותפים.
- ג. האם יש חשש הברחת נכסים בחברה הנמצאת בהליכי פירוק מרצון.

תשובה

א. (מתוך פס"ד ירושלים כרך 2 עמ' קעח): א. אם בא לד לצי"ד ומצקש לדון עם צעל דינו צד"ת, וטוען שעד מועד הדיון עלול להפסיד את כסף התביעה, או שעלול להיזק ע"י הלד השני, מקצלים את צקשתו ופוסקים לו עיקול או מניעה נגד הלד השני עד לדיון, צאותו נושא שהתוצע עלול להפסיד או להיזק, וזאת צמעמד לד אחד ומצלי לשמוע טענות נגדיות, תוך כדי קביעת מועד לדיון צין הלדדים צמועד קרוב ככל האפשר.

ב. לו עיקול או מניעה אינו מהווה פס"ד סופי, מה גם שהולא צמעמד לד אחד צלצד. הלו משמש ככלי עזר לצית הדין כדי למנוע הפסדים וזקקים למצקש עד למועד הדיון. לפיכך אין צית הדין מוליא לו עיקול או מניעה ללא קביעת מועד לדיון צין הלדדים, ומפקיע את הלו צמקרה שהמצקש גורס להארכת הזמן צלי דיונים.

ג. כדי למנוע הפסד ללד השני כתולאה מלו עיקול או מניעה צמקרה של תביעה קנטרנית ושאין צה ממש, מחוייב המצקש להפקיד סכום כסף שימש לפרעון הפסדים של הלד השני כתולאה מלו העיקול או המניעה, אם יתצרר שהתביעה היתה קנטרנית ומשוללת יסוד, ושאכן נגרמו לו הפסדים מהלו.

ד. צמקרים מסויימים מסיר צית הדין את הלו צטרס דיון: אם התצרר לצית הדין כי צצקשה להולאת הלו העלים המצקש מצית הדין פרטים חשובים צענין שי צהם לשנות את התמונה; אם הלד השני חותם על

כתב צוררות ומשליש בצית הדין את סכום התביעה, או מתחייב להחזיר את המלצ לקדמותו אם יפסוק כך בית הדין, ומצקס להסיר את האו מכיון שגורם לו הפסדים מיותרים.

ה. אם לאחר הולאת האו ע"י צית הדין מצקס האד השני לדון צבי"ד אחר, והמצקס מוכן לכך, האו נשאר בתוקפו עד לדיון צין שני האדדים צביה"ד שצקס האד השני, צתנאי שהמצקס יפנה לאותו צי"ד צתוך ימים מוגבלים. אם המצקס לא פנה לציה"ד האחר צאותם ימים שנקבעו, מפקיע צית הדין את האו שנתן.

מקורות הלכתיים: כתב הרא"ש צ"ק פ"ק סי' ה: וכן מלאתי צסס הגאון ז"ל כתוב: דתקנתא דרצנן הוא, צאינש דמפסיד נכסיה, משום השצת אצידה. ולי נראה דלא לריכנא לתקנתא דרצנן אלא דין גמור הוא, שחייב אדם להליל עשוק מיד עושקו צכל טלדקי דמלי למיעצד. וכ"כ צשו"ת הרא"ש כלל לו סי' ד. וכתב צשו"ת מהרש"ך ח"ג סי' נח שדן צשאלה אם כל צית דין רשאי לעכב או רק צי"ד מוחזק ומומחה, עפ"י מש"כ צמ"מ מלוה ולוה פ"צ ה"ד שהדיין יש לו לחתוך הדין לעי האמת אפילו חוץ מן הדין, שאין צכל צי"ד כה צזה אלא"כ הוא צי"ד חסוב ומוחזק צחכמה וחסידות, ומסיק המהרש"ך דמ"מ האמת הוא שכל דיין או צית דין סגי לעכב אע"פ שלא יהיה כ"כ מוחזק ומומחה. ודייקו צפד"ר כרך צ עמ' 73 שגס דיין יחיד רשאי לעכב כדי להליל עשוק מיד עשקו, לפי שמעשה העיכוב אינו צכל מעשה צי"ד הדין לחייב את החייב מעלס הדין, אלא מעשה עפ"י הלכה מיוחדת להליל עשוק מיד עושקו. וצשו"ת דצרי חיים מלאנו ח"צ סי' ז כתב: מנהגנו לעקל אפ"י על טענה כל דהו.

וכיון שזו עיכוב אינו צכל מעשה צי"ד הדין לחייב את החייב מעלס הדין, אלא מהלכה מיוחדת כדי להליל עשוק מיד עושקו, ע"כ רשאי הדיין - ואף חייב - להליל העשוק גם צמעמד דא אחד צלצד, עד לצירור הדין צבי"ד.

ב. כתב צערוך השלחן סי' קעו סעיף נ שדצב פשוט הוא שאין אחד השותפים יכול למכור חלקו לאחר צלא רצון שותפו, מפני שיכול לומר לו עמך נתרליתי להיות שותף ולא עם זה. וצמשפט שלום קונטרס אחרון סי' קעו סעי' יד כתב דין זה כשחצירו מיחה צו שלא למכור, וכ"כ שס סעי' מ צסס עבודת הגרשוני סוף סי' עו ושו"ת ל"ל סי' לט, וחלוק מו"מ של שותפין מצית של שותפים שכתב הסמ"ע סי' קנד ס"ק ח שיכול אחד השותפים למכור חלקו לאחר ולא מלי השני לעכב עליו, עיי"ש. וכתב שס עוד צסס שער המלך שגס אם רוצה למכור רק חלי חלקו יכולים ג"כ לעכב, וכהגמ' צפסחים פט צ דמלי א"ל דלא ניחא לן אינש נוכרא גצן. ועי' שער משפט סי' קעו סעי' ה צסס שו"ת ל"ל שס אם רלה אחד מהשותפים למכור חלקו לאחר והוא רוצה להתעסק עמהם ולהשאר צאחריות כצראשונה.

אמנם אם לפי חוק השותפות רשאי שותף למכור מחלקו לאחר צלא ידיעת שאר השותפין, הרי כצב פסק הרמב"ם שותפין פ"ה ה"י ושו"ע סי' קעו סעי' י שהמשתתף עם חצירו צסתם לא ישנה מנהג המדינה צאותה סחורה, וכתב הרמ"א צשו"ע שס צסס המרדכי שאם לא שינה ממנהג המדינה ולא פשע פטור,

וכתב בנתה"מ שאם עשה כמנהג ה"ז כהתנו ביניהם שיהיו סומכים על המנהג.
עכ"פ מצואר בפוסקים הנ"ל שאם אחד מהשותפים מכר מחלקו לאחר נעשה האחר שותף גם עם שאר
השותפים ולא רק עם אותו שותף שמכר לו מחלקו, וע"כ אם היתה המכירה כנגד רלונס יכולים לעכב
המכירה בטענה שלא נתרצו להיות שותפים עם זה.

ובנידון דידן שא' קנה חלק מהבעלות של כמה מהשותפים, ועוד הוא טוען שהשותפים האחרים ידעו
מהמכירה ונהגו בו מנהג של שותף, כלומר שהסכימו לקנייה שלו להיות שותף עמהם, וגם לטענת ג'
שהמכירה לא נעשתה שלא בידיעתו, הרי לא טוען שהתנגד לאותה מכירה, וא"כ צכה"ג נעשה שותף עם
כולם, וא"כ גם אם הסכים אחד מהשותפים - שממנו קנה א' את חלקו - להחזיר לשאר את חלקו תמורת
פילוי שהסכימו ביניהם, נשאר א' שותף עם כל השאר כפי שהיה.

ג. בפקודת החברות ישנה התייחסות מפורשת לחשש של הצרחת רכוש, ומשום כך קבע החוק שציהמ"ש
ומפרק מטעמו יוודאו שלא מצריחים את רכושה של החברה, שהואיל שהחברה עומדת להתחסל לא ניתן
יותר לסמוך על ההגינות של מנהלי החברה שינהלו אותה בצורה תקינה, ולריך השגחה מיוחדת (ראה
"חברות" (צהט) עמ' 882).

ובנידון דידן הלהיר ד' בבית הדין שלולי או העיקול של בית הדין היו אמורים בעלי המניות לקבל
דיבדנדים, וזאת עוד בטרם פרעו המפרקים את כל חובות החברה, וראה "חברות" עמ' 883 שתחילה
ידאג המפרק לחלוקת הנכסים ורק אח"כ אם ישארו עודפים יחלק לבעלי המניות.